

visningsvæsen, den Stat, hvor Bevægelsen gaar langsomst. Hovedsageligt træffer man dem naturligvis i de store Industricentre, navnlig i saadanne Lande og Kommuner, hvor en enkelt stor Industrigren spiller en dominerende Rolle. Som Eksempel kan nævnes Uhrmagerskolerne i Svejts og Væverskolerne i Bayern. Som et af de største Fortrin ved disse Skoler fremhæves det, at de under dygtig Ledelse navnlig medvirker til, at Industrien ikke staar stille, idet Skolerne gaar i Spidsen med Hensyn til at prøve alle ny Opfindelser og Forbedringer i Virksomheden.

Ogsaa her i København maa Bevægelsen siges at have slaaet Rod, om den end trænger til en langt videre Udvikling, før den tilfulde har naaet sit Maal. For ikke at tale om de forskellige Handelsinstitutter skal jeg først og fremmest minde om den mere omfattende Institution »Det tekniske Selskabs Skole«, hvis store Virksomhed jeg tør forudsætte almindelig bekendt for mine Tilhørere, og dernæst skal jeg af mere specielle Skoler nævne: Tegneskolen for Kvinder, Uhrmagerskolen, den af Foreningen for Boghaandværk dannede Fagskole og endelig, som den Skole, hvis Formaal er mest beslægtet med vort, og hvis Indretning ogsaa i flere Retninger maa formodes at kunne danne et Forbillede for os, Skomagerskolen, hvis Bestyrelse med stor Velvilje har stillet sine Erfaringer til Udvalgets Raadighed.

At Fagskolen i Nutiden kommer frem i saa stort Omfang er noget, der staar i Forbindelse med Tidens hele økonomiske Udvikling, og det maa formodes, at Bevægelsen vil tiltage, jo mere denne Udvikling fæstner sig. Udtrykt i største Korthed betyder Udviklingen en Overgang fra Haandværk til Storindustri. Her er ingen Anledning til at komme ind paa denne Overgangs Aarsager eller dens almindelige Følger. Kun saa meget maa jeg antyde, at den har været et af de væsenligste Grundlag for Produktionens uhyre Vækst og for Samfundet rigeligere og billigere Forsyning med Fornødenhedsartikler, og at den endelig bundet i naturlige Aarsager, som vi ikke kan forandre, deriblandt ikke mindst den Forandring i Tekniken, som vort Aarhundredes naturvidenskabelige Opfindelser har ført med sig. Heraf bliver Følgen, at hvad Mening man end gør sig om Udviklingens sociale Følger, maa man dog i Hovedsagen tage den, som den er. Det nytter ikke at sætte sig imod den. Ethvert Forsøg paa at skruer Udviklingen tilbage, paa at gaa bort fra Storindustrien paa de Omraader, hvor den ifølge Sagens Natur har sejret, for at tvinge disse Virksomheder tilbage i det lille Haandværks Form, vilde for det første være et Forsøg paa at bortkaste alle de national-økonomiske Fordele, som Udviklingen har bragt os, men for det andet vilde det være et ganske ørkesløst, et ganske